

Varmere og villere klima i verden

-

Hva skjer i Norge?

NORSK KLIMASERVICESENTER

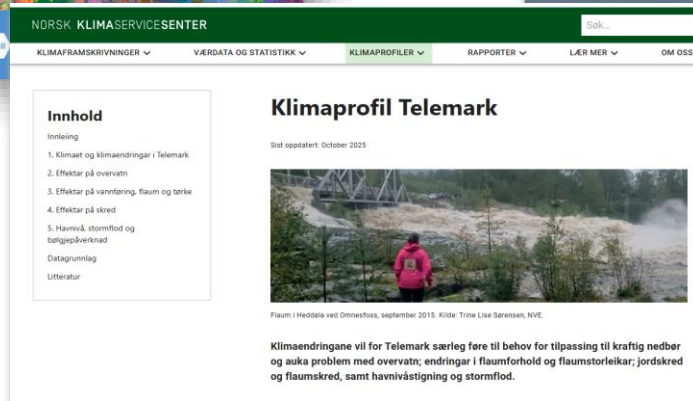
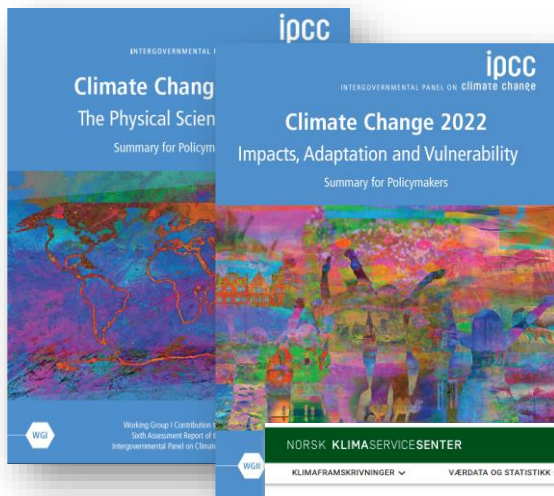

Inger Hanssen-Bauer

Tema

- Globalt klima
- Klima i Norge
- Hva skjer i Telemark?

klimaservicesenter.no

Forskjell på vær og klima

- «Klima er **X** gennemsnittsværet»
- «Klima er værstatistikk»
- «Vær er det du kler deg for;
klima er det du bygger huset ditt for»

Foto: Endre Hovland

Foto: Endre Hovland

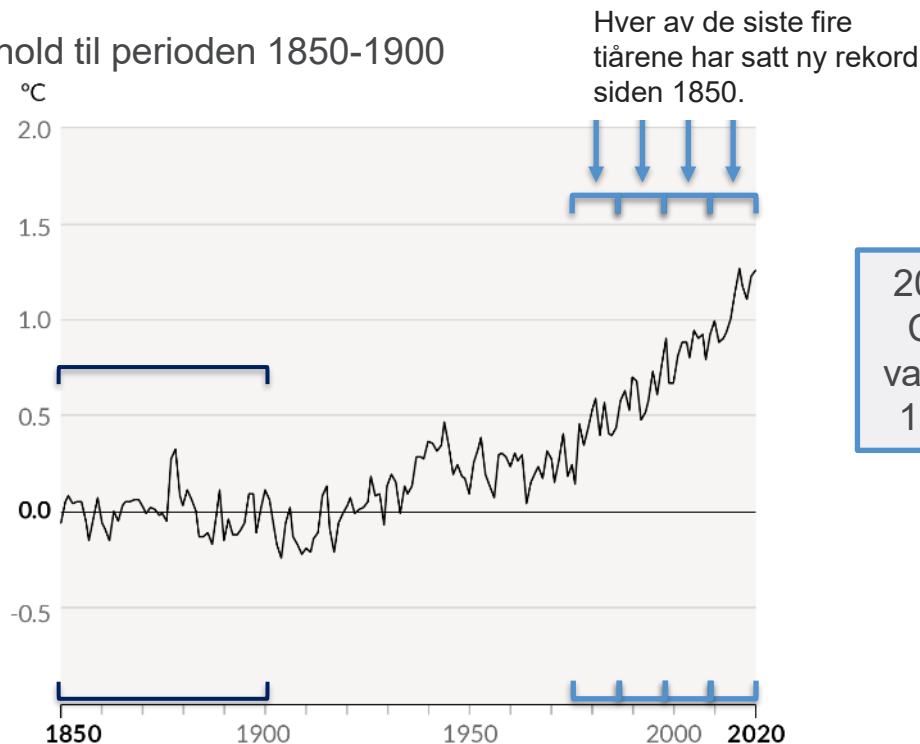
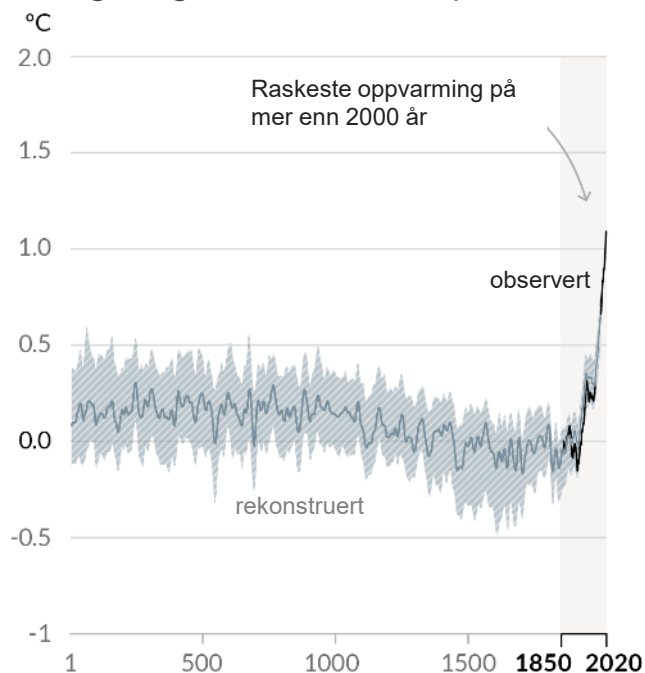
Foto: Jiri Havran

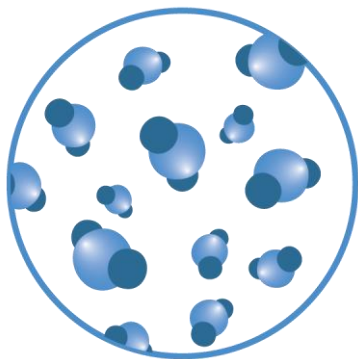
Foto: Marta-Brit Lunde

Temperaturendringene som skjer nå går raskere enn de har gjort på minst 2000 år

Endringer i global middeltemperatur i forhold til perioden 1850-1900

CO₂
konsentrasjon

høyest

på minst

2 millioner år

Arktisk havis-
utbredelse

laveste nivå

på minst

1000 år

Isbreer
trekker seg tilbake

uten sidestykke

på minst

2000 år

Havnivå-
stigning

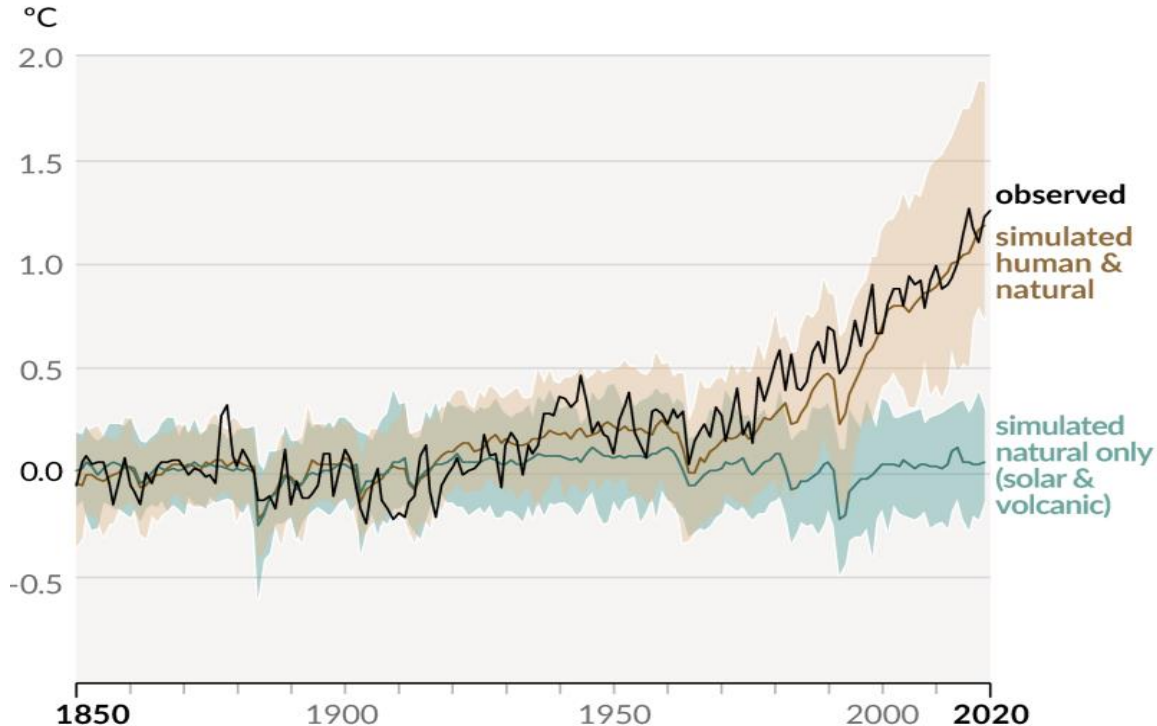
raskest

på minst

3000 år

Hvorfor mener vi at oppvarmingen er menneskeskapt?

b) Change in global surface temperature (annual average) as **observed** and simulated using **human & natural** and **only natural** factors (both 1850-2020)

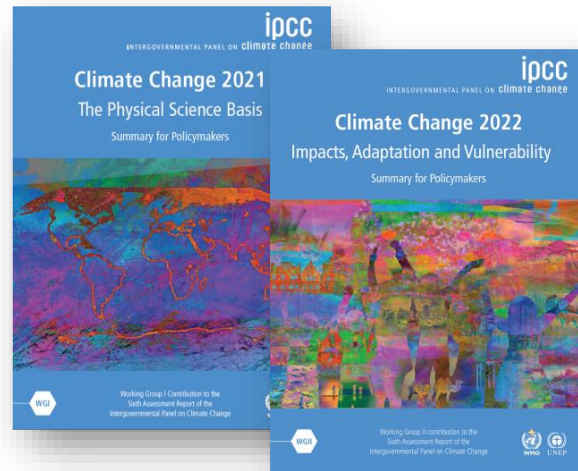
Får ikke til å modellere den observerte oppvarmingen uten å ta med menneskeskapt klimagassutslipp.

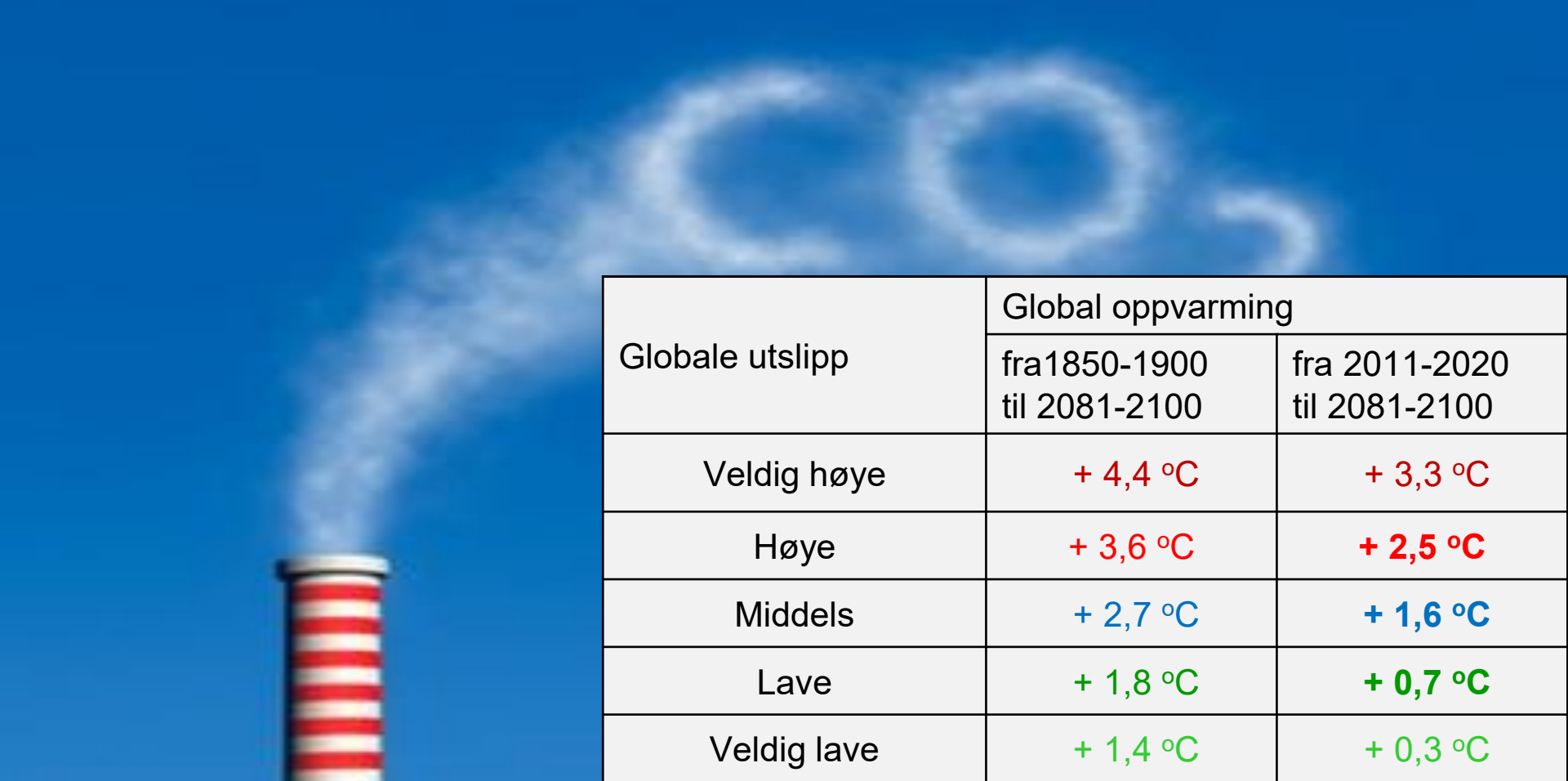
Globale utslippsscenarioer

GCMer

Globale framskrivninger (CMIP)

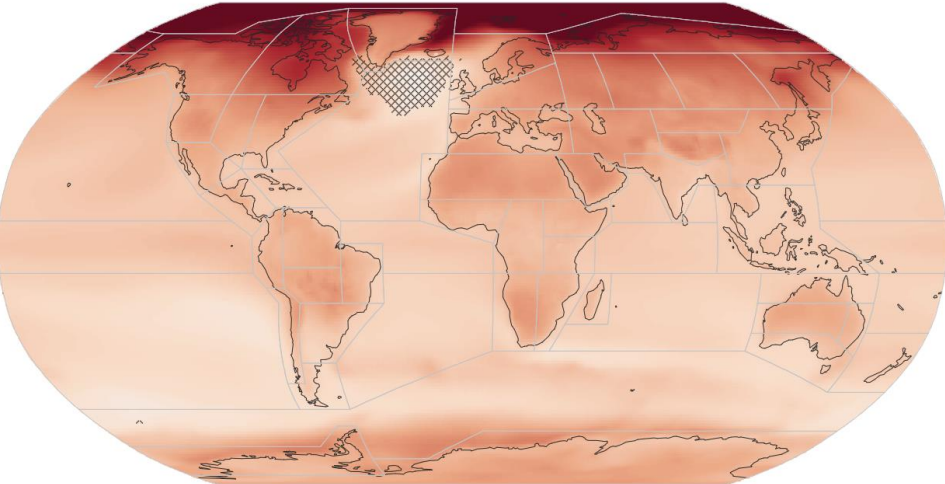

Globale utslipp	Global oppvarming	
	fra 1850-1900 til 2081-2100	fra 2011-2020 til 2081-2100
Veldig høye	+ 4,4 °C	+ 3,3 °C
Høye	+ 3,6 °C	+ 2,5 °C
Middels	+ 2,7 °C	+ 1,6 °C
Lave	+ 1,8 °C	+ 0,7 °C
Veldig lave	+ 1,4 °C	+ 0,3 °C

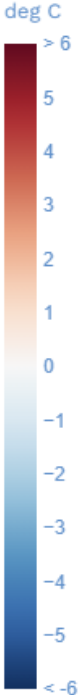
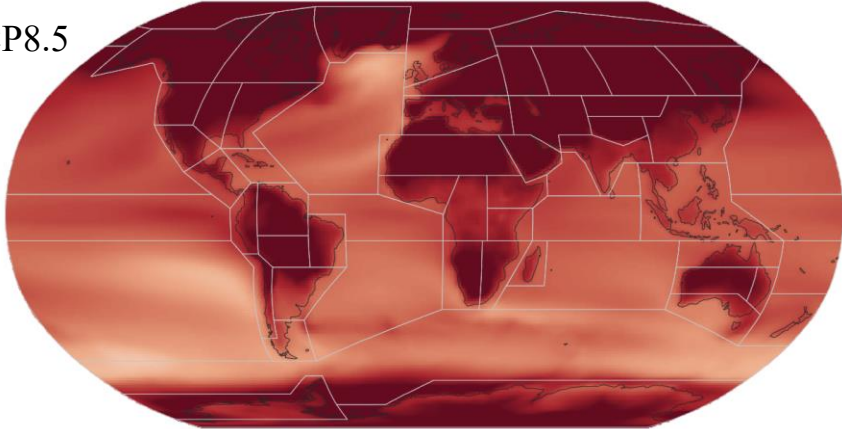
Temperaturendring fra 1850-1900 mot 2081-2100

SSP1-RCP2.6

NORSK KLIMASERVICESENTER

SSP5-RCP8.5

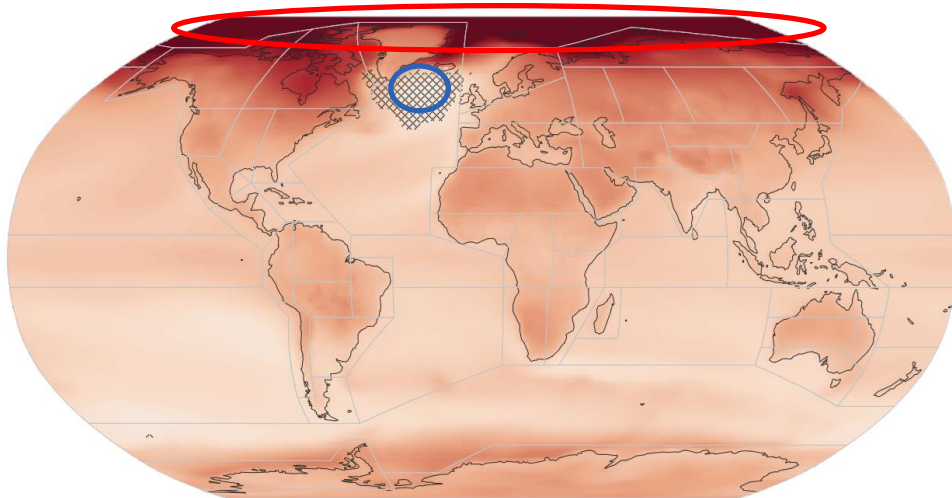

ipcc

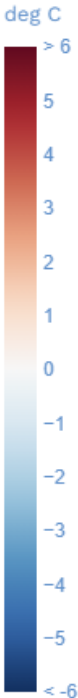
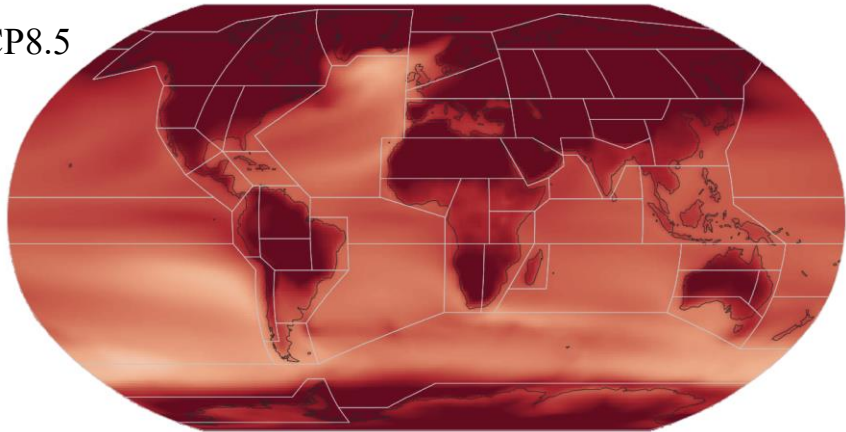
Temperaturendring fra 1850-1900 mot 2081-2100

SSP1-RCP2.6

? ?

SSP5-RCP8.5

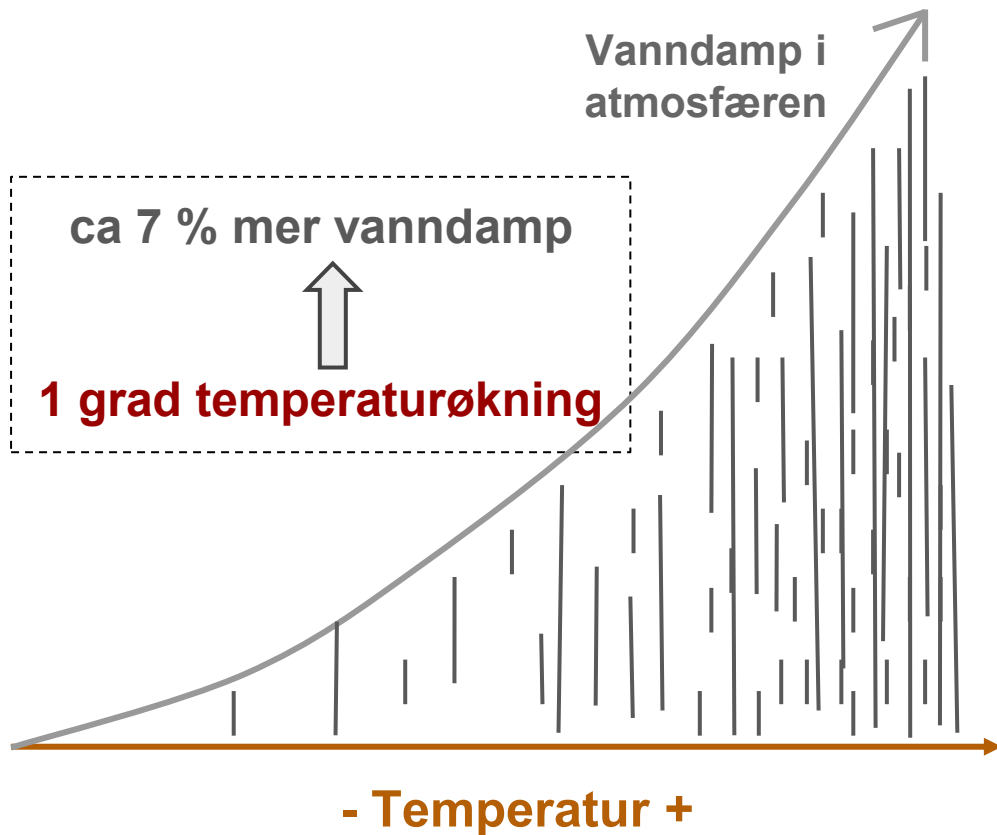

Mer fordampning

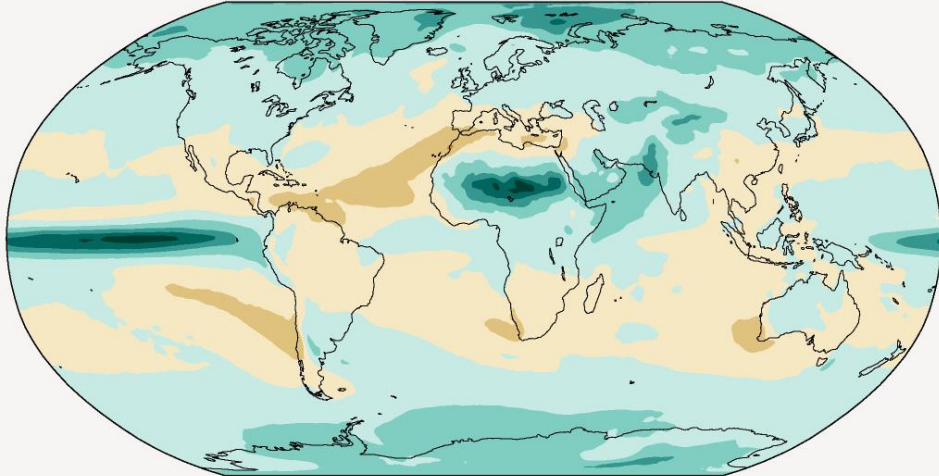
Varmere luft

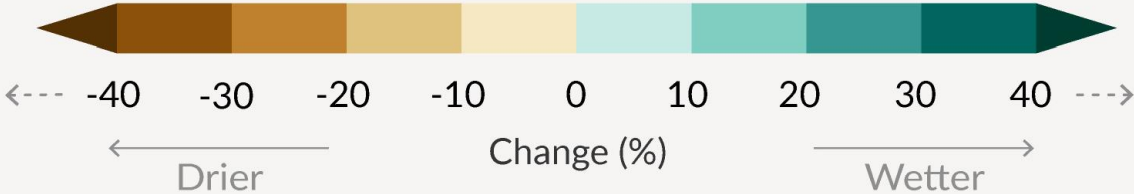
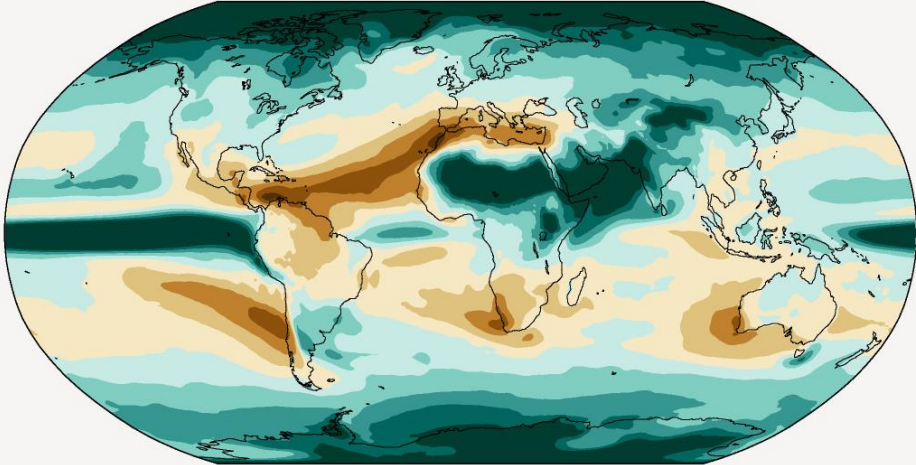
Anita Verpe Dyrredal, MET

Nedbørendring fra 1850-1900 mot 2081-2100

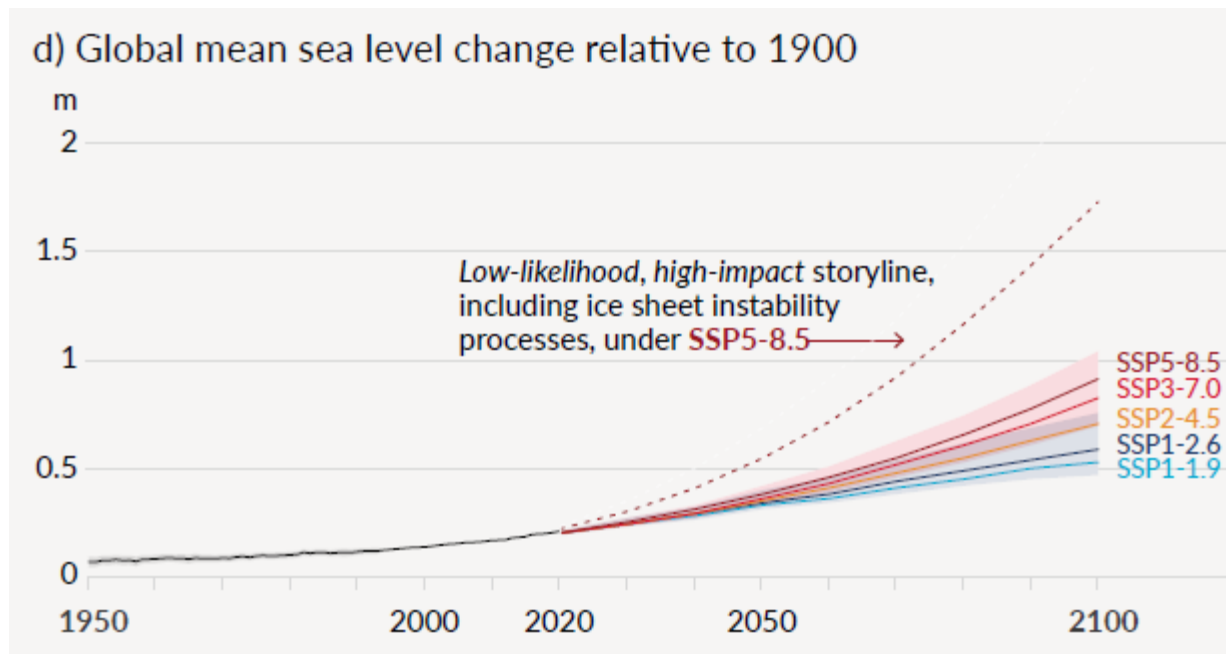
Simulated change at 1.5 °C global warming

Simulated change at 4 °C global warming

Havnivå 1950 - 2100

Hetebølger

Hyppigere

Mer intense

Kraftig regnskyll

Hyppigere

Mer intense

Tørke

Økning i noen
regioner

Skogbrannfare

Hyppigere

Havet

Varmere

Surere

Taper oksygen

Klimaendringene påvirker – alene eller kombinert med andre faktorer

Økosystemer på land

Økt temperatur og nedbørmønstre

Økosystemer i havet

Økt temperatur og havforsuring

Matproduksjon

Tørke, flom og ekstremtemperatur

Liv og helse

Ekstremvær og konsekvenser (tørke, flom, skred, vannkvalitet)

Oppsummering, globale klimaendringer:

- Global oppvarming siden førindustriell tid: Ca. 1,1 °C
- I stor grad menneskeskapt
- Avhengig av utslipp kan videre oppvarming mot slutten av århundret bli mellom 0,3 og 3,3 °C (mer sannsynlig 0,7 og 2,4 °C)
- Oppvarming fører til:
  - Flere hetebølger, mer intens nedbør men også mer tørke i mange regioner
  - Økende havnivå i lang tid
  - Truede økosystemer, redusert potensiale for matproduksjon, redusert tilgang til rent vann

→ Viktig å redusere utslipp av drivhusgasser !

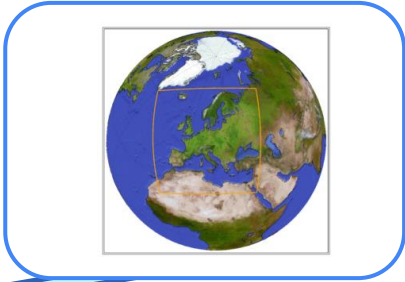
Globale utslippsscenarioer

Globale framskrivinger (CMIP)

Regionale framskrivinger (CORDEX)

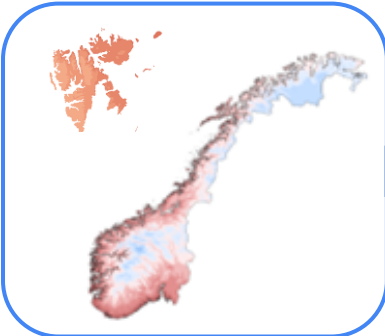

GCMer

RCMer

Skalering og biasjustering

Lokale framskrivinger, primære variable

Konsekvenser

Nasjonale rapporter

Hydrologiske modeller

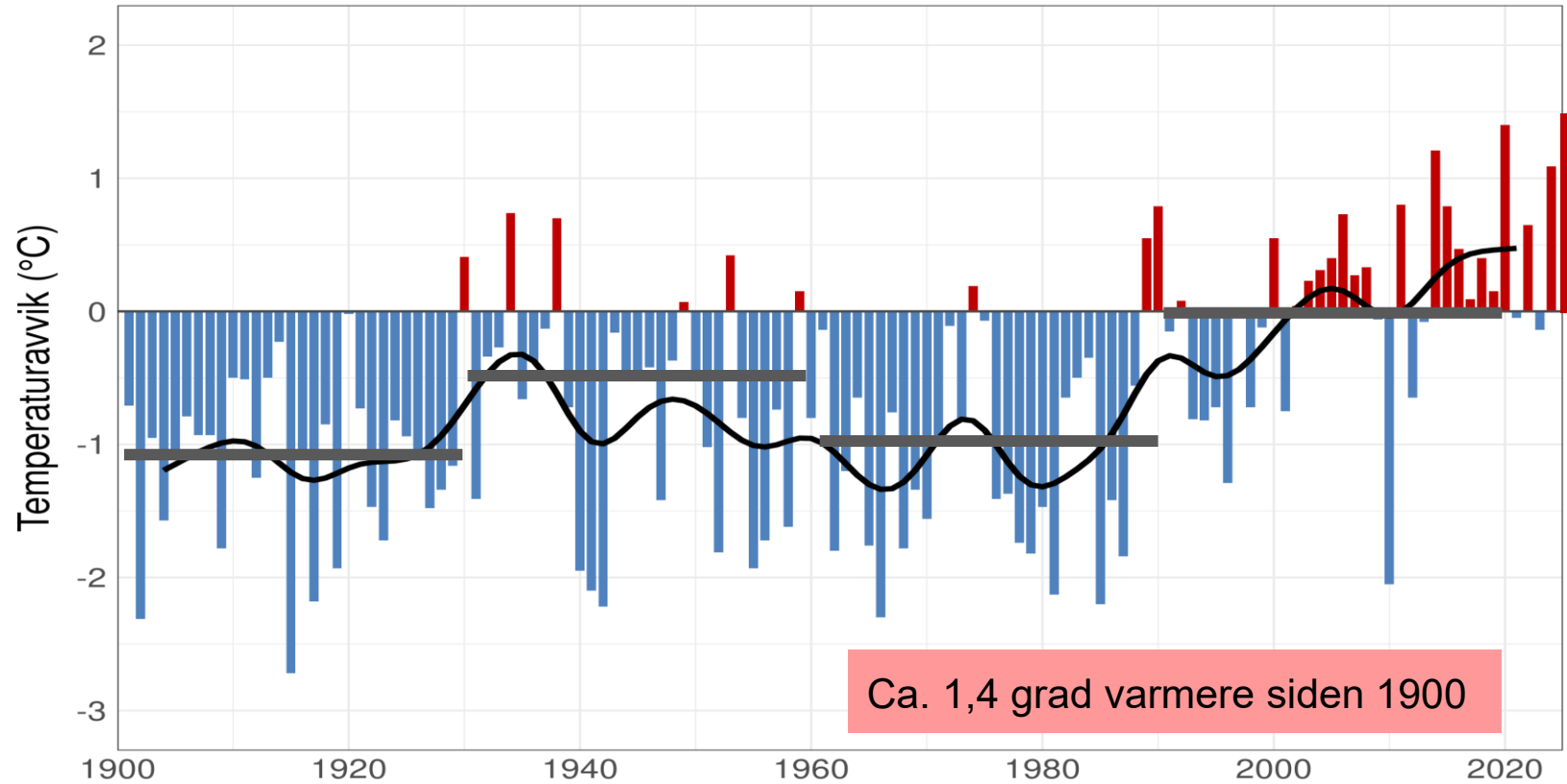
Flommodeller

Indeksmodeller

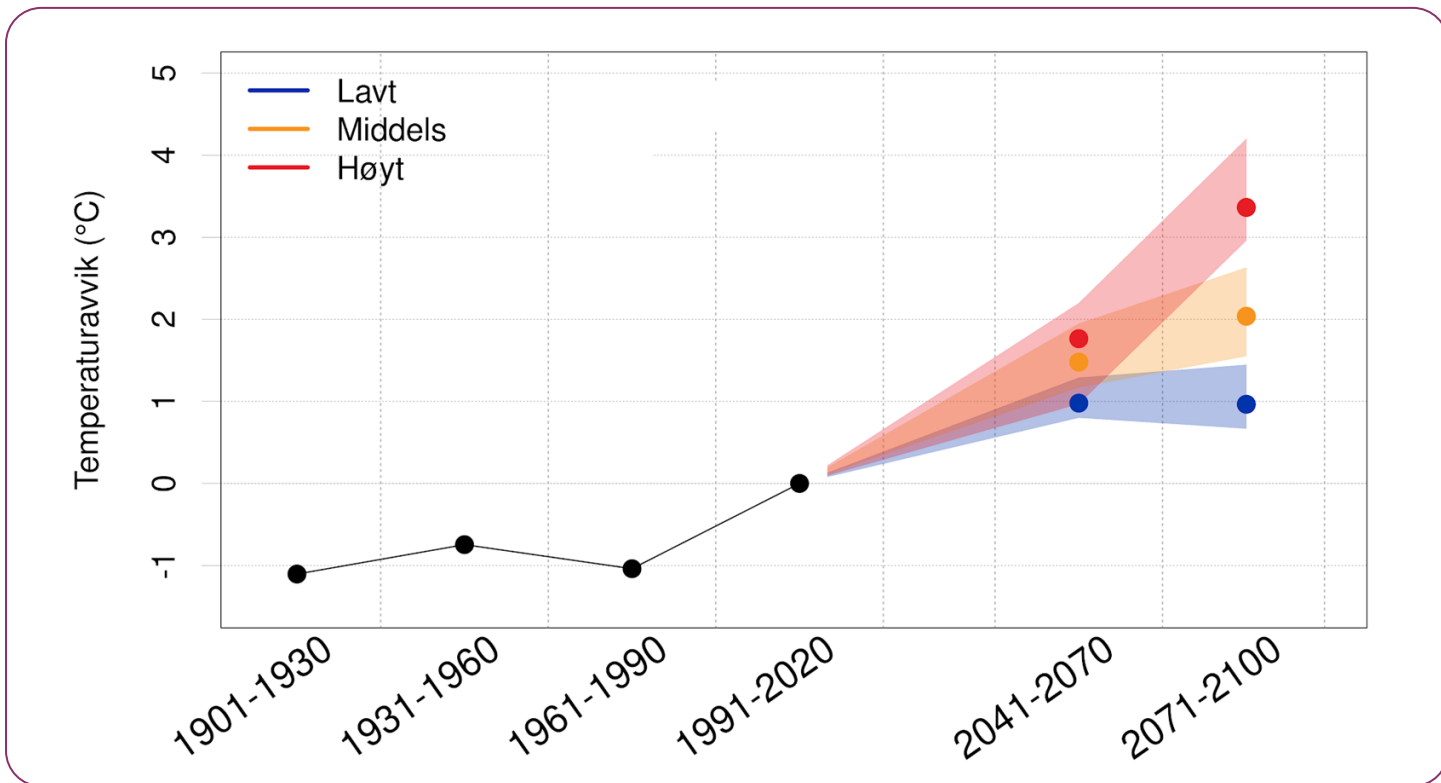
NORSK KLIMASERVICESENTER

NORSK KLIMASERVICESENTER

Årsmiddeltemperatur i Norge gitt som avvik fra 1991-2020 normal

Temperatur i Norge

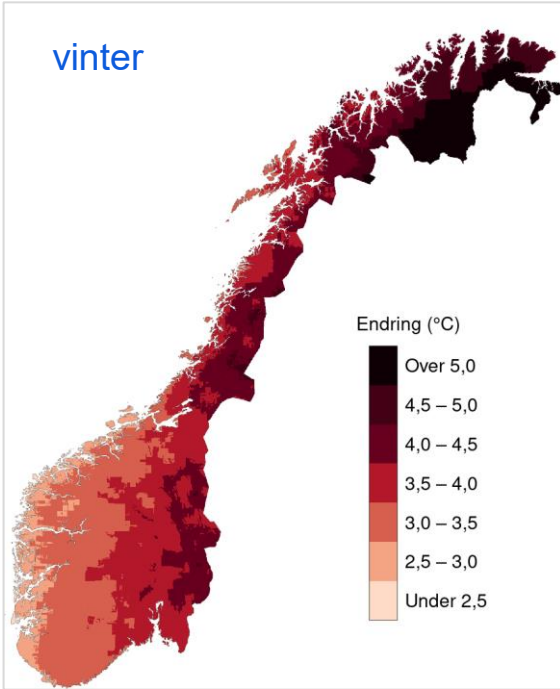

Globale utslipp	Oppvarming på 80 år	
	Globalt	Norge
Høye	+ 2,5 °C	+ 3,4 °C
Middels	+ 1,6 °C	+ 2,0 °C
Lave	+ 0,7 °C	+ 1,0 °C

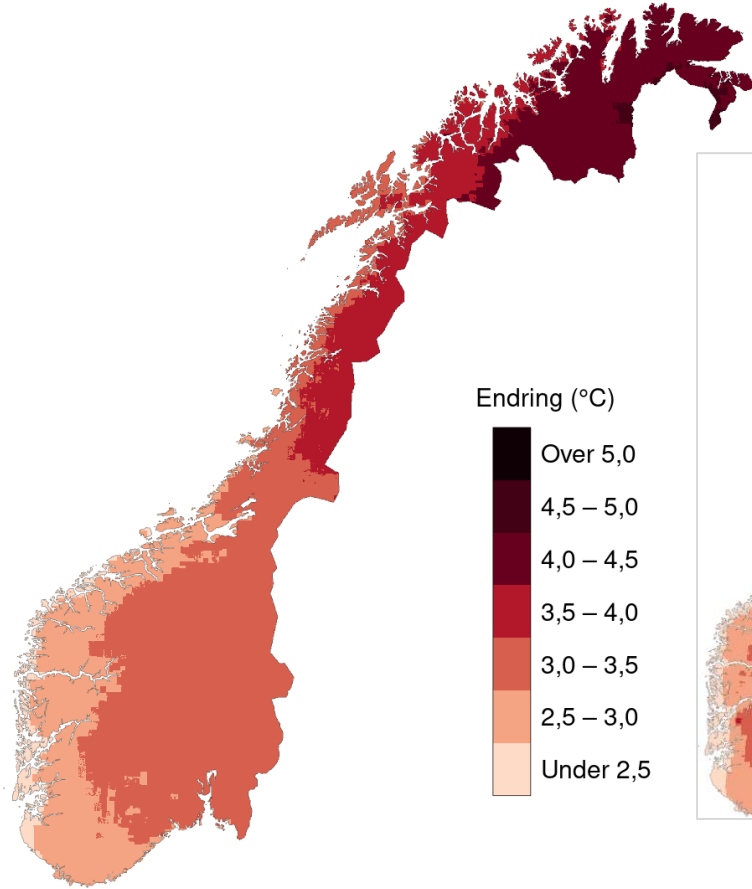
Foto: iStockphoto

Temperaturøkning i Norge

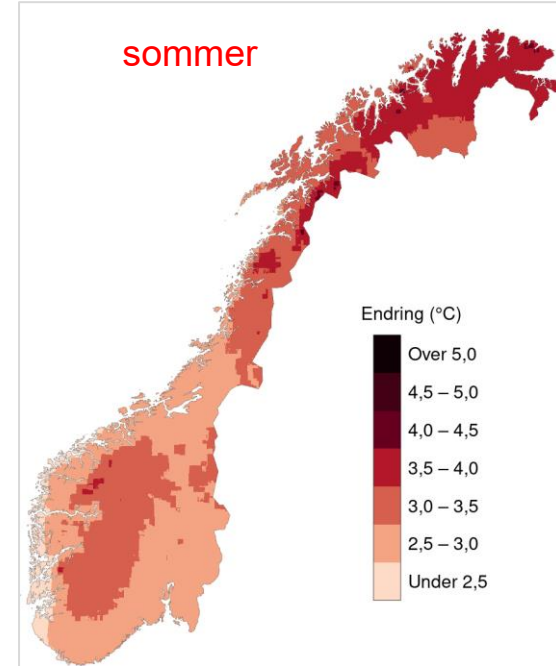
vinter

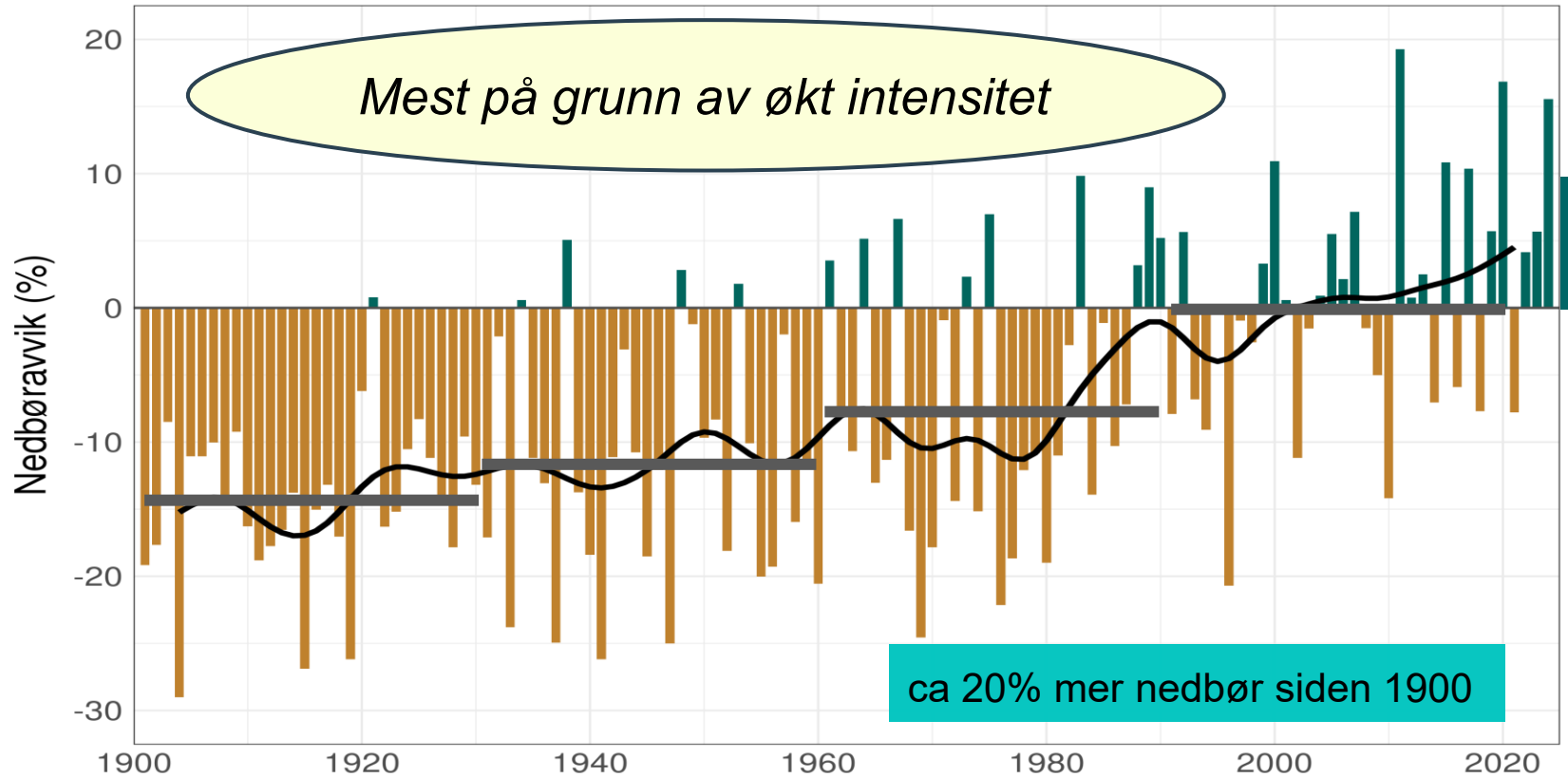
NORSK KLIMASERVICESENTER

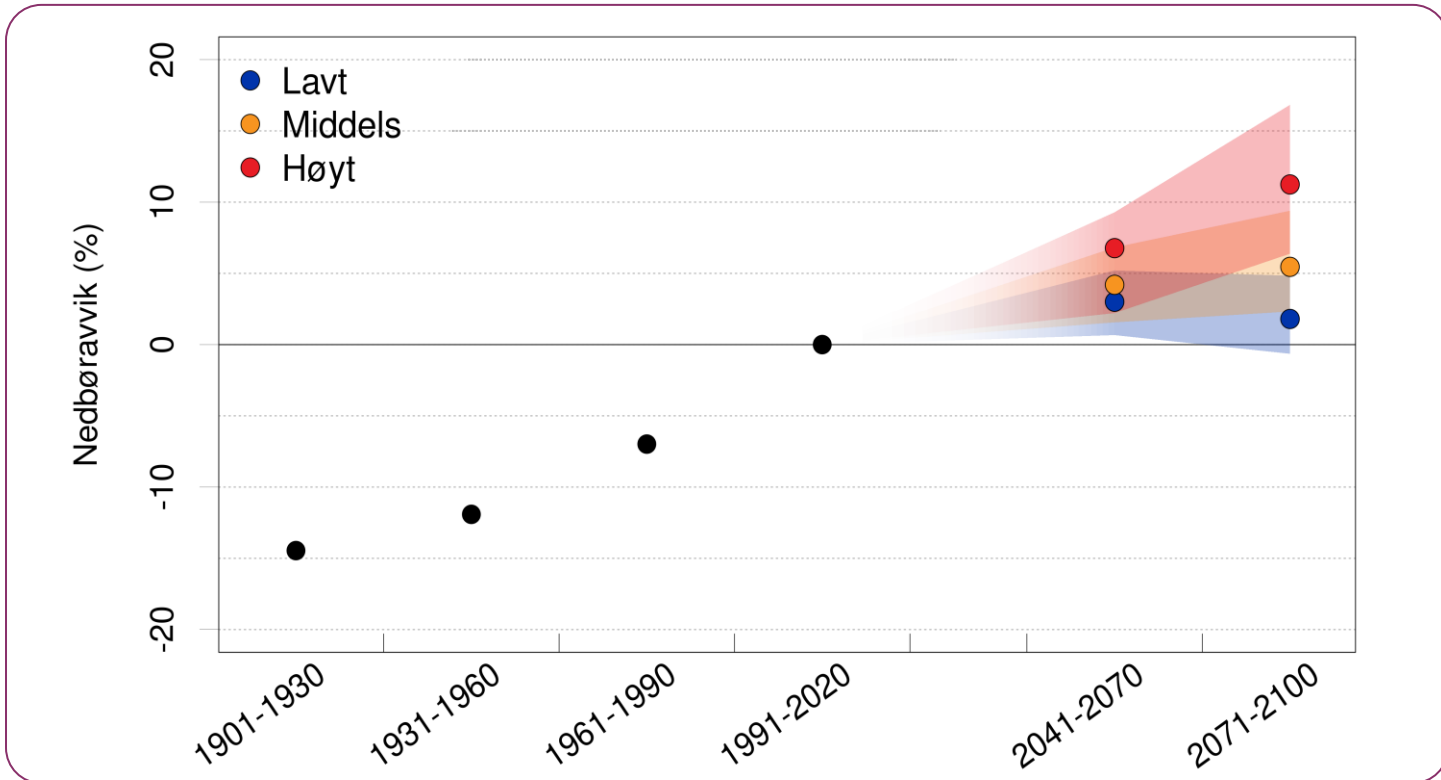
sommer

Årsnedbør i Norge gitt som prosent-avvik fra 1991-2020 normal

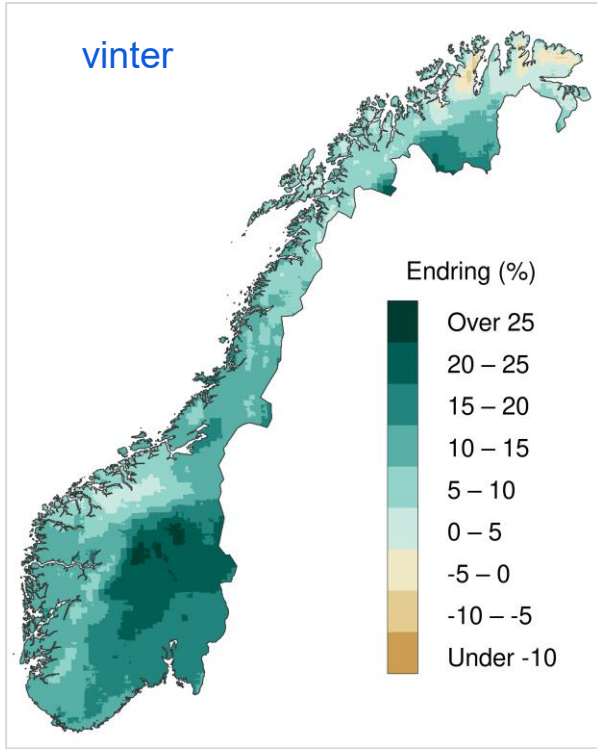

Nedbør i Norge

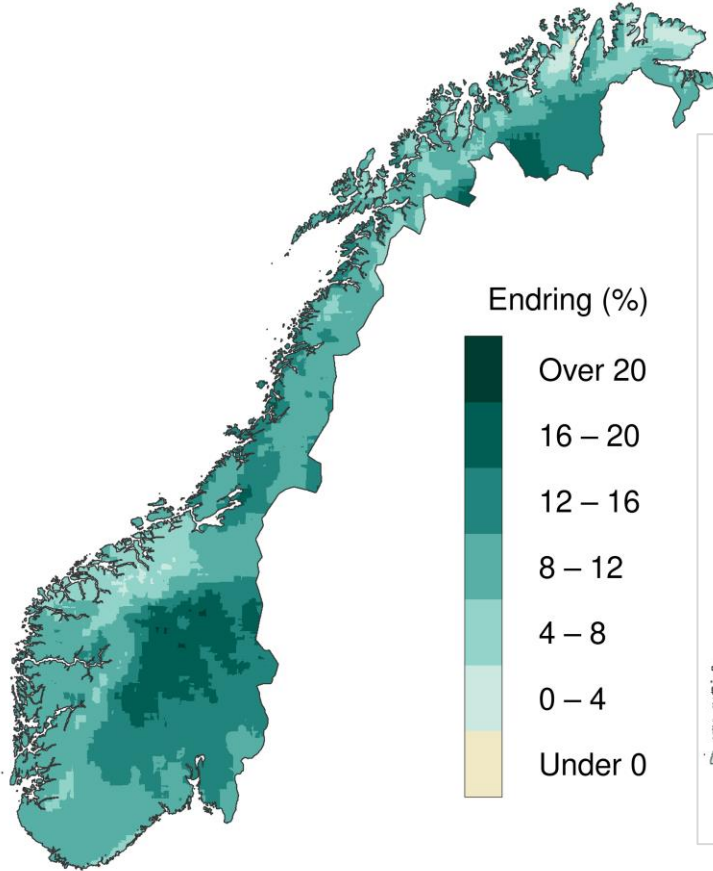

Nedbørøkning i Norge

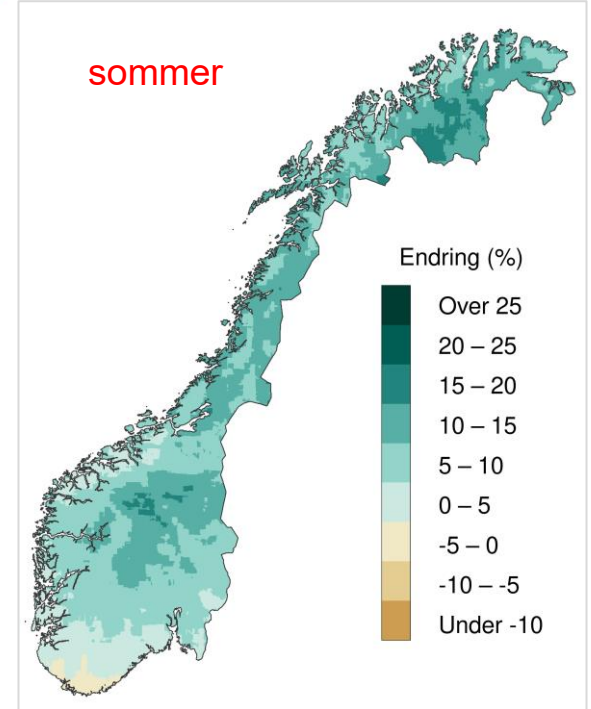
vinter

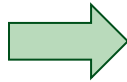

NORSK KLIMASERVICESENTER

sommer

Klimaprofil Telemark

Sist oppdatert: October 2025

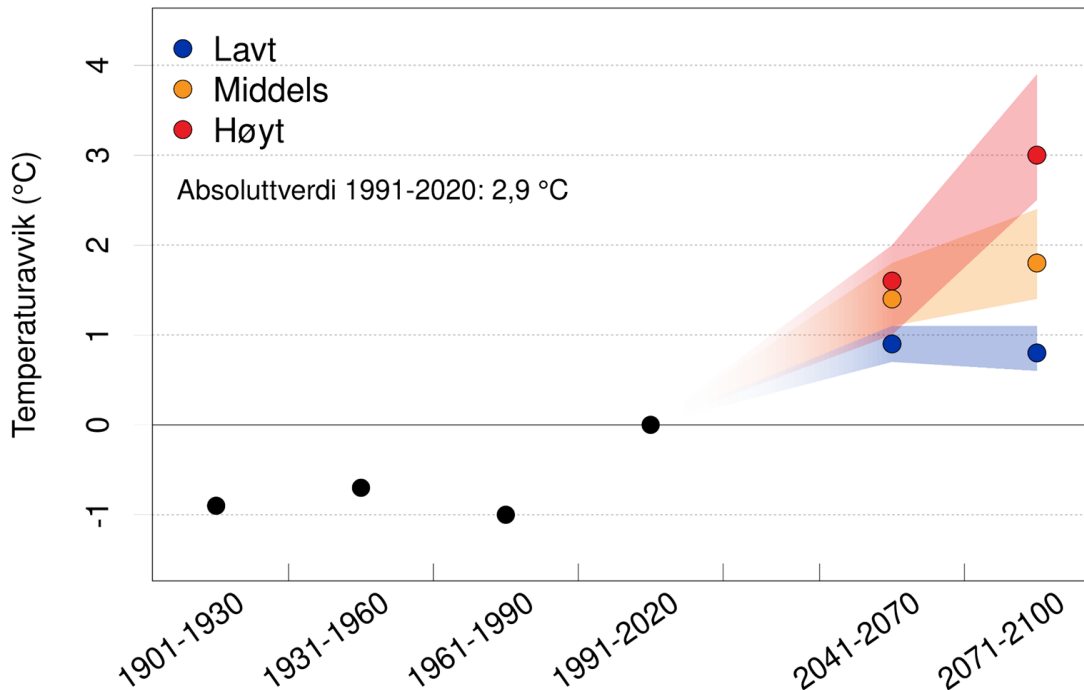
Flaum i Heddøla ved Omnesfoss, september 2015. Kilde: Trine Lise Sørensen, NVE.

Klimaendringane vil for Telemark særleg føre til behov for tilpassing til kraftig nedbør og auka problem med overvatn; endringar i flaumforhold og flaumstorleikar; jordskred og flaumskred, samt havnivåstigning og stormflod.

Temperatur

Bø (Midt-Telemark):	5,8 °C
Porgrunn – Ås (Porsgrunn):	7,0 °C
Gjerpen – Århus (Skien):	6,7 °C
Tveitsund (Nissedal):	6,0 °C
Høydalsmo II (Tokke):	3,1 °C
Fyriegg (Tinn):	2,1 °C
Haukeliseter Testfelt (Vinje):	0,9 °C

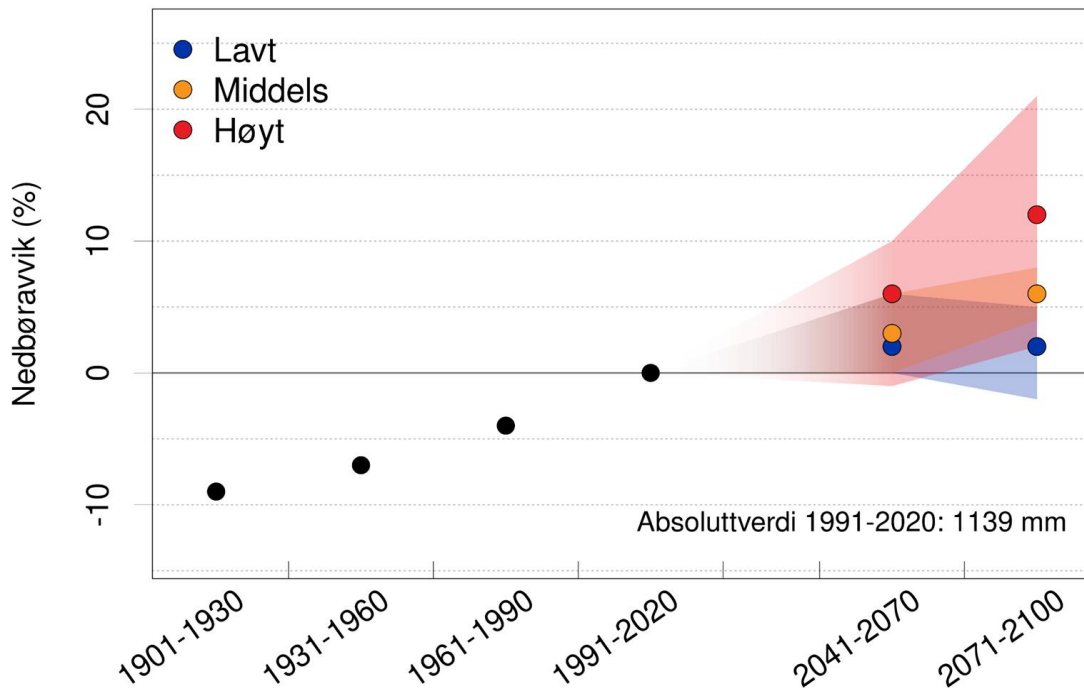
Flere verdier på seklima.no

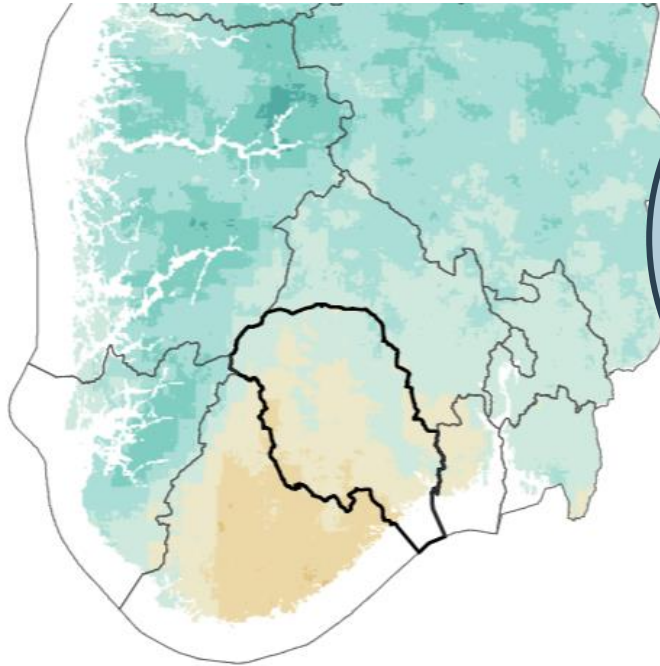
Nedbør

Bø (Midt-Telemark):	838 mm
Porgrunn – Ås (Porsgrunn):	1010 mm
Gjerpen – Århus (Skien):	902 mm
Tveitsund (Nissedal):	1008 mm
Høydalsmo II (Tokke):	983 mm
Fyriegg (Tinn):	1293 mm
Haukeliseter testfelt (Vinje):	1523 mm

Flere verdier på seklima.no

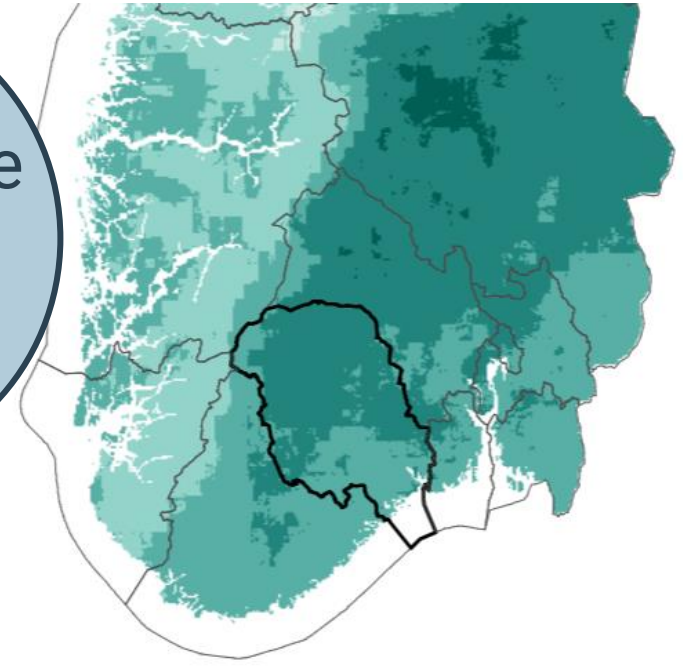

Antall "våte dager"

Ekstremene
øker mest

Nedbør på "våte dager"

Endring i våte dager i døgn

Endring i nedbørmengde på våte dager i %

Mer styrtregn og overvann

Klimapåslag kraftig nedbør:
30, 40 eller 50 %

Oppdateres i 2026

Større og flere regnflommer

Klimapåslag flom:
0, 20 eller 40 %

Oppdateres i 2026

Braskereidfoss kraftverk
Foto: Åse Else Hagen

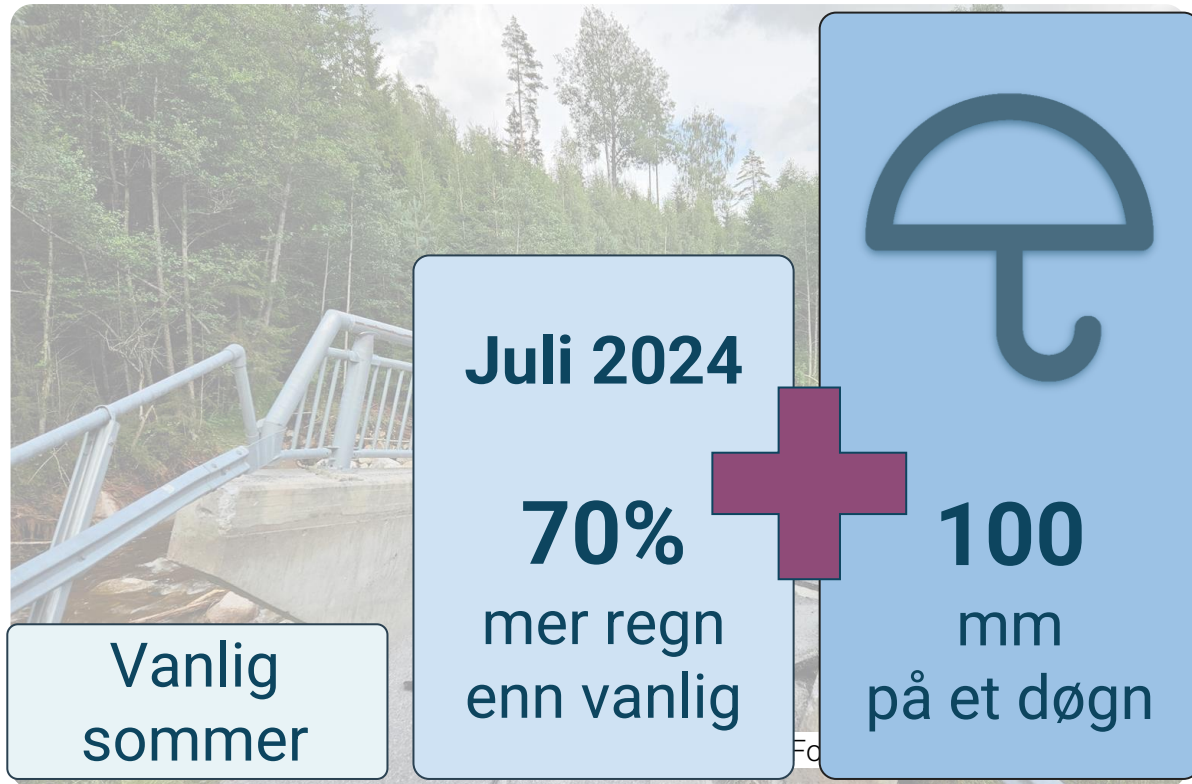

Økende ekstremvær kan velte Kommune- Norge

*Ordfører i Midt-Telemark Siri
Blichfeldt Dyrlund til NRK*

Sammenfallende hendelser kan gjøre ekstra stor skade

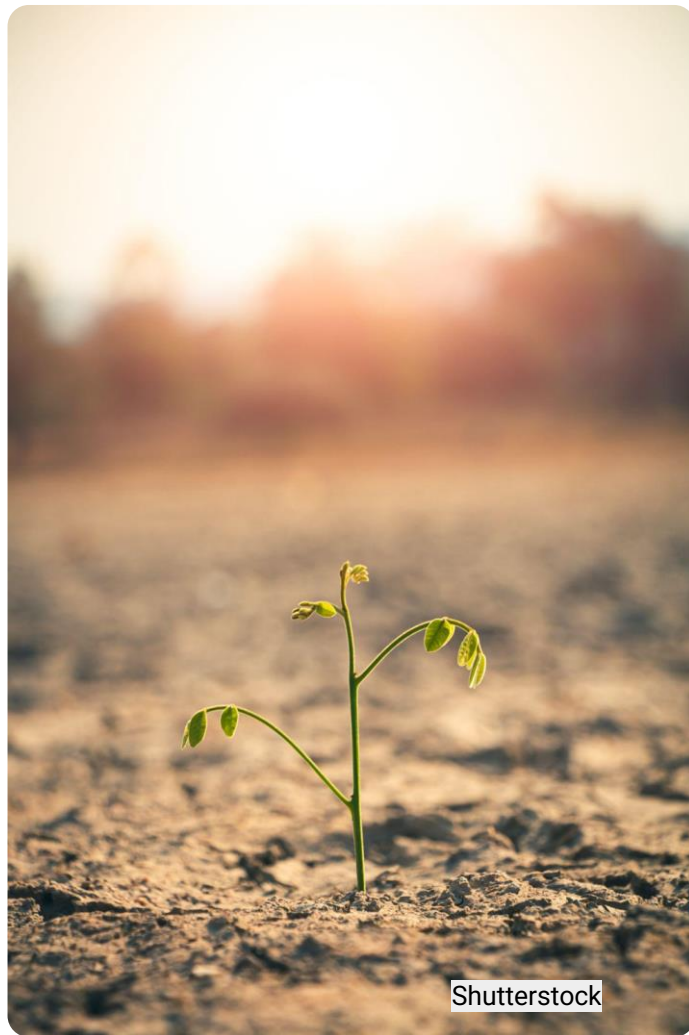

Flere jord- og flomskred

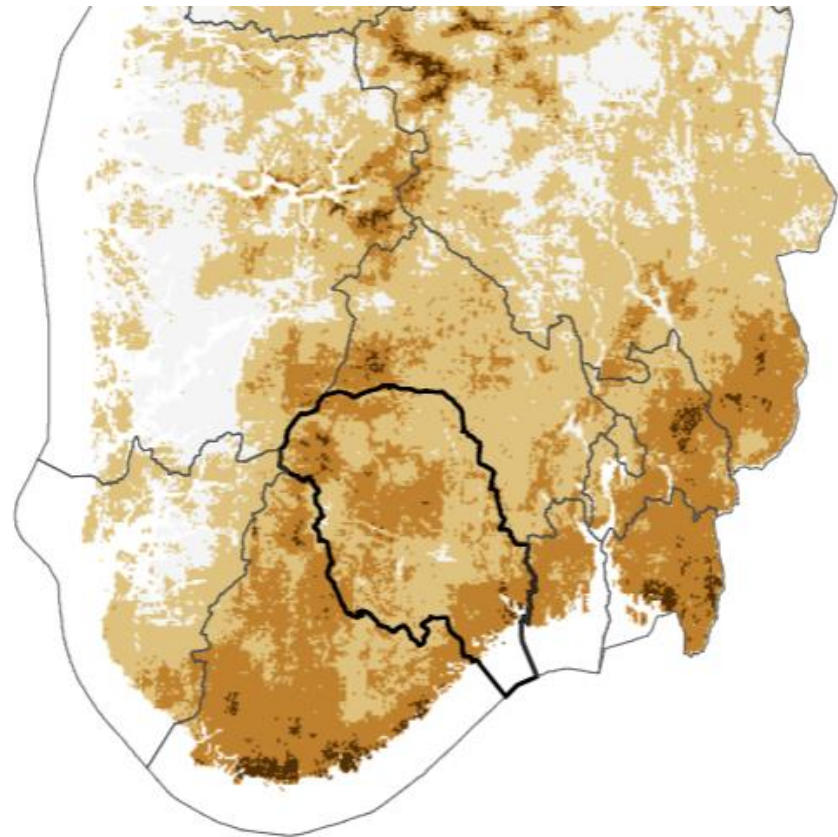
Foto: NVE/Odd Are Jenssen

Økt fare for tørke om sommeren

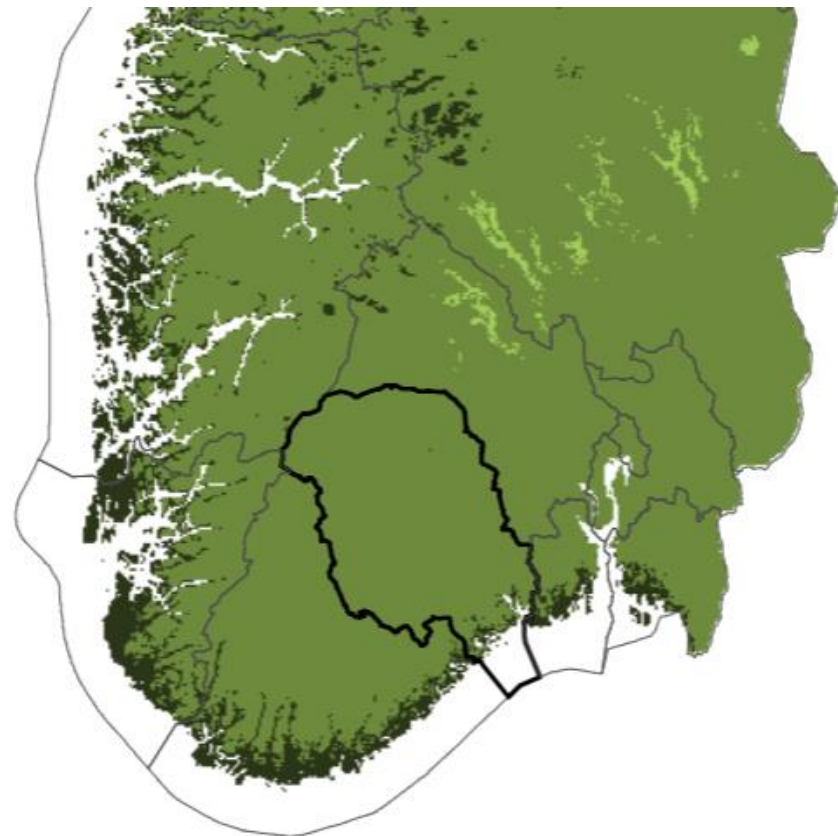

Økt fare for tørke om sommeren

- Økt fordampning
- Tørrere forhold i bakken
- Lengre sommersesong

Lengre vekstsesong

NB! Tidlig vår kan gi økt frostfare i kritiske perioder

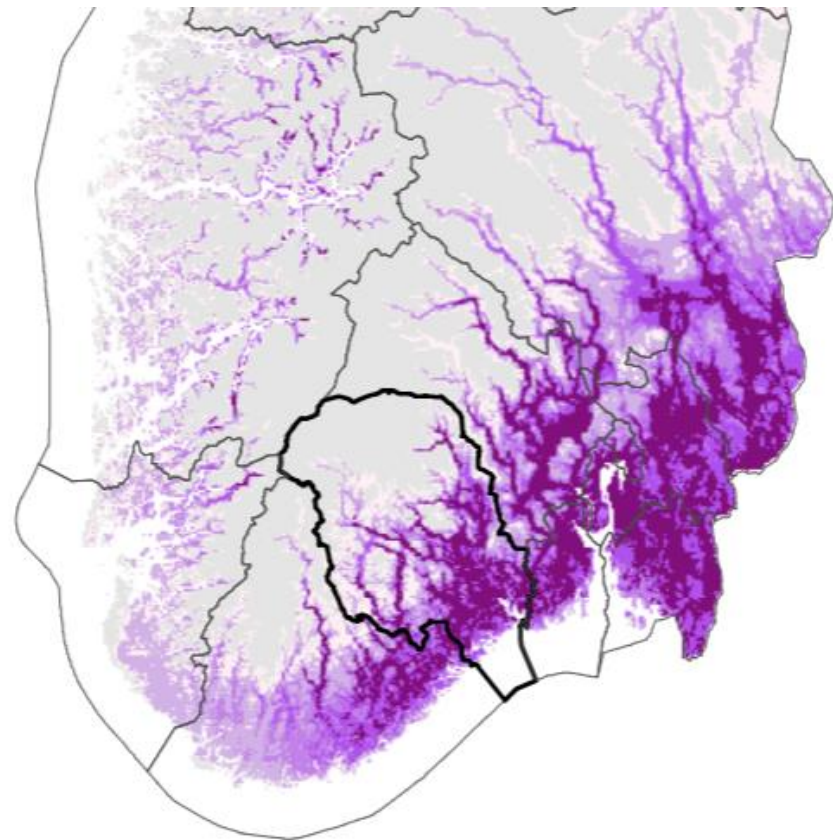
Flere hetebølger og tropenetter

Foto: Helga Therese Tilley Tajet/MET

Flere hetebølger og tropenetter

- Hetebølgen i 2025 blir minst 10 ganger mer sannsynlig
- Utfordrende for helsesektoren / bygg med manglende ventilasjon

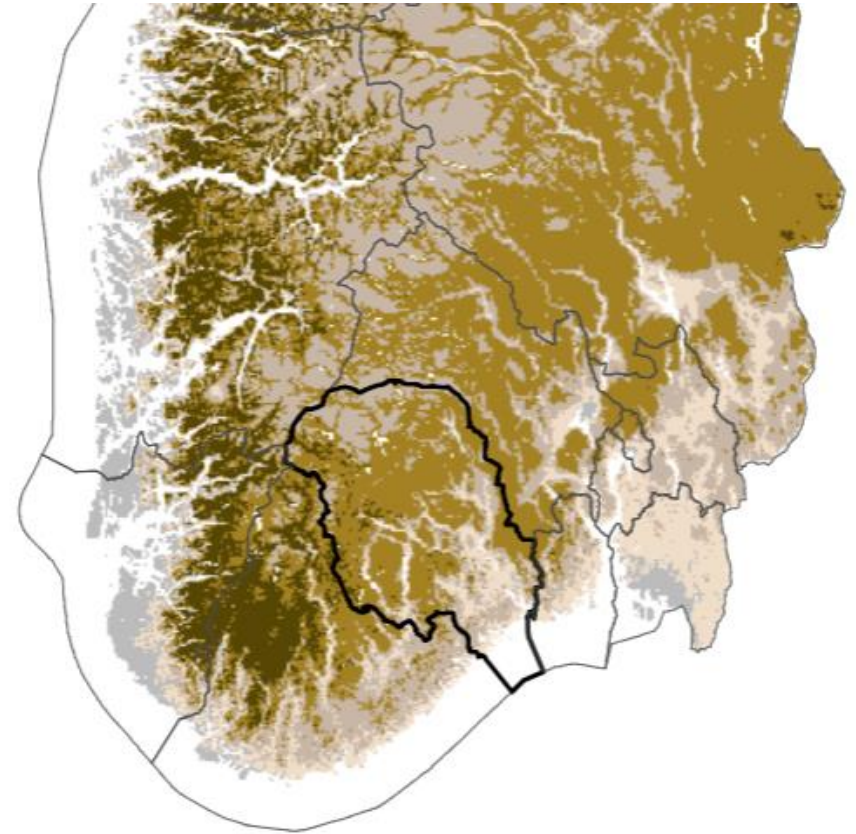

Mildere vintre
med mindre snø

Mildere vintre med mindre snø

- I fjellet: 2-3 måneder kortere skisesong
- Mer regn
- Mildvær og smelting

Snøskred og sørpeskred

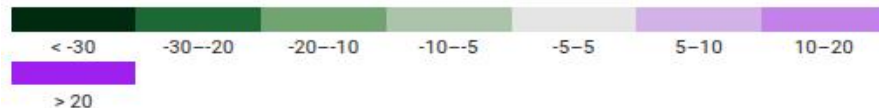
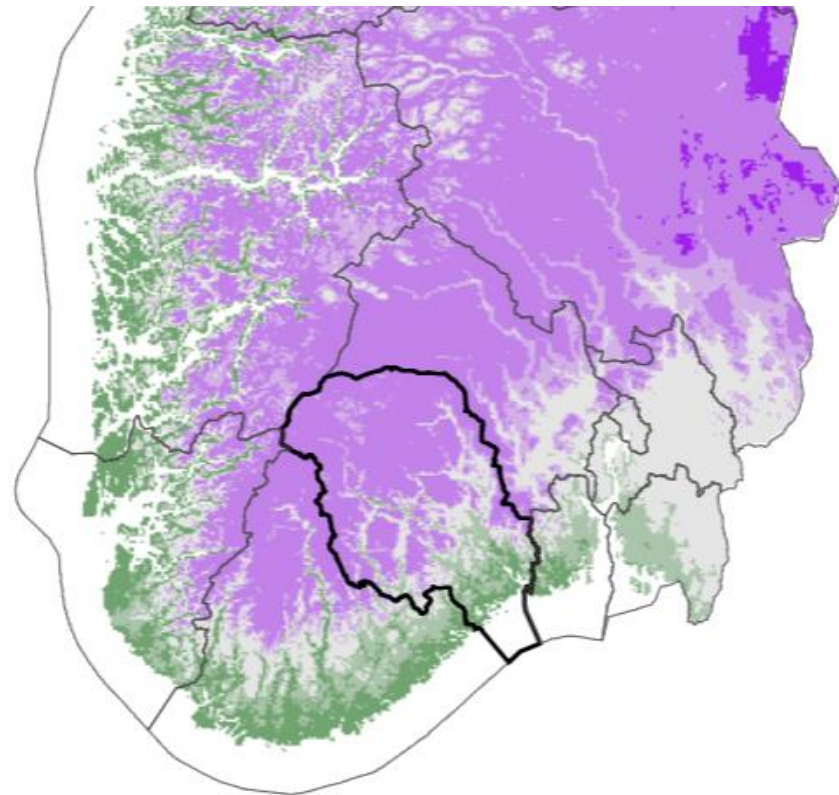
Færre
i lavlandet og flere
i høyereliggende
områder

Ising og h lkef re

Ising og h alkef ore

- Mer veksling rundt 0 grader mange steder om vinteren
- Men reduksjon for hele året

Endring i nullgradspasseringer i døgn

Foto: Ellen Viste

Havnivåstigning
gir mer
oversvømmelse
langs kysten

Sea-Level Rise and Extremes in Norway:

Observations and Projections Based on IPCC AR6

TEMA

Havnivåstigning og høye vannstander i samfunnsplanlegging

Klimapåslag havnivå: knyttet til sikkerhetsklasser; se klimaprofilen

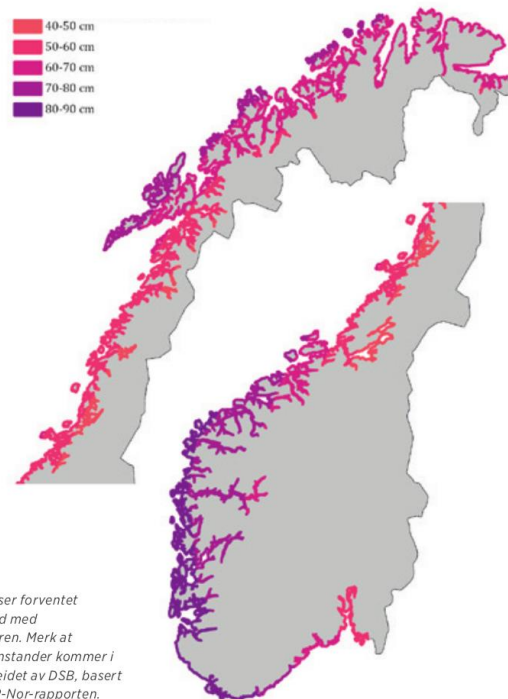
Oppdatert i 2024

M.J.R. Simpson, A. Bonaduce, H.S. Borck, K. Breili, Ø. O.R. Ravndal and K. Richter

Meteorologisk institutt NORCE Kartverket BERNES OG for Olje og Gass

havnivåstigning

40-50 cm
50-60 cm
60-70 cm
70-80 cm
80-90 cm

FIGUR 3. Oversiktskart som viser forventet havnivåstigning i år 2100, i tråd med anbefalingene i denne veilederen. Merk at gjentakintervall for høye vannstander kommer i tillegg. Illustrasjonen er utarbeidet av DSB, basert på kunnskapsgrunnlag fra SLR-Nor-rapporten.

Oppsummering, klimaendringer i Norge:

- Varmere: - Kortere snøsesong, lengre vekstsesong, færre frostdager, flere hetebølger og tropenetter
- Våtere: - Økning i styrtregn, risiko for overvann
- Flere og større regnflommer, men mindre smeltevannsflommer
- Økt risiko for flomskred og jordskred; endret risiko for snøskred
- Økt risiko for tørke i mange områder
- I Sør-Norge: Færre dager med «nullføre» langs kysten. I innlandet: flere om vinteren, men færre vår og høst
- Høyere havnivå → Hyppigere oversvømmelser langs kysten

Takk for oppmerksomheten!

NORSK KLIMASERVICESENTER

Meteorologisk
institutt

NVE

NORCE

Kartverket

BJERKNES CENTRE
for Climate Research

